

Téma 8: Aktivní zálohy v systému krizového řízení

Cíl: Seznámit studenty s historií, významem a tvorbou aktivních záloh OS ČR. Objasnit podstatu a poslání AZ v systému krizového řízení a zajištění bezpečnosti státu

Úkoly pro samostatnou práci:

Prostudovat:

Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování.

Zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze.

Koncepce aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky, Praha: Ministerstvo obrany, 2012.

Studijní literatura:

- JURENKA, Miroslav; MALACHOVÁ, Hana; URBAN, Rudolf. *Krizové řízení II*. Skripta. Brno: Univerzita obrany, 2017, 130 s. ISBN 978-80-7582-007-5.

Obsah:

Úvod

Aktivní záloha (AZ) je součástí zálohy ozbrojených sil ČR. Zrušením základní vojenské služby došlo k oslabení provázanosti ozbrojených sil se společností. Proto je žádoucí vytvořit prvek, který bude nejenom posilovat potřebné operační schopnosti AČR, ale taktéž deklarovat spoluzodpovědnost za obranu nejen armády, nýbrž celé společnosti.

Základní principy:

Základem pro začlenění vojáků v AZ do struktury ozbrojených sil ČR je potřeba dalších schopností, které je nezbytné v rámci ozbrojených sil ČR udržovat a rozvíjet. Východiskem je mírově existující organizační struktura a plánovaná válečná organizační struktura ozbrojených sil ČR. AZ slouží k doplnění mírové nenaplněnosti vojenských útvarů a k doplnění přednostně rozvíjených nebo vytvářených útvarů vojáků v AZ.

Vojáci v AZ jsou prostředkem pro posílení civilně-vojenských vztahů, k posílení odpovědnosti veřejnosti za obranu a k utváření pozitivního obrazu ozbrojených sil ČR ve společnosti.

- ✚ občan přebírá závazky dobrovolně, plní je povinně;
- ✚ u vojáků z povolání (VzP) dojde k rozložení závazku na část služebního poměru a část spočívající v závazku akceptovat předurčení pro konkrétní místo u útvaru a vstoupit tak do AZ, a to podle potřeb ozbrojených sil ČR;
- ✚ zvýší se závaznost zařazení do AZ. Zákonem budou taxativně stanoveny důvody, za kterých bude možné závazek předčasně zrušit.

AZ je tvořena na bázi dobrovolného převzetí výkonu branné povinnosti občanem při vstupu do AZ. U vojenských profesionálů jde o převzetí závazku akceptovat po zákonem stanovenou dobu po ukončení služby VzP předurčení pro doplnění ozbrojených sil ČR.

Bývalí VzP tvoří zvláštní kategorii povinné zálohy po dobu 5 let po ukončení jejich služebního poměru. Kromě jiného mají za povinnost k zajištění použitelnosti pro doplnění ozbrojených sil ČR oznamovat změny důležité pro vojenskou evidenci (nabytí vzdělání, změnu zdravotního stavu a změnu bydliště) příslušnému KVV.

Působnost MO ČR je zaměřena na koncepční práci v oblasti tvorby rezortních politicko-vojenských dokumentů a strategických vojenských dokumentů pro potřeby rezortu obrany a ozbrojených sil ČR. Odpovídá za zpracování návrhů právních předpisů, za přípravu vnitřních předpisů a norem se zaměřením na institut AZ.

Stanovuje zásady v oblasti tvorby, přípravy, použití, průběhu činné služby a logistického, finančního a zdravotnického zabezpečení vojáků v AZ včetně kompenzací jejich zaměstnavatelů.

Významnou úlohu v tvorbě, přípravě a zabezpečení AZ sehrává **Krajské vojenské velitelství**. Vydává rozhodnutí o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu a

vede evidenci vojáků v AZ. Je výkonným orgánem v oblasti zařazování vojáků do AZ, které provádí v součinnosti a na základě požadavků velitelů vojenských útvarů na předurčení vojáků v záloze, vyplácení odměny a náhrad za výkon vojenských cvičení, povinných vojenských cvičení nebo výjimečných vojenských cvičení v součinnosti s příslušnými veliteli vojenských útvarů a zabezpečuje vytvářenou jednotku doplňovanou vojáky v AZ ve své podřízenosti.

Zařazení do aktivních záloh

Do aktivní zálohy je voják v záloze zařazen na základě:

žádosti o zařazení do AZ;

potřeby ozbrojených sil ČR při naplnění následujících požadavků:

o občanství ČR;

o volné odpovídající systemizované místo;

o zdravotní způsobilost;

o trestní bezúhonnost;

o nepodporování nebo nesympatizování s hnutím, které prokazatelně směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou anebo rasovou zášť vůči jiné skupině osob;

o splnění kvalifikačních předpokladů.

uzavření dohody o zařazení do AZ. Dohodu o zařazení uzavírá s žadatelem místně příslušné KVV na dobu 3 let. Voják v AZ může od dohody odstoupit písemnou formou, a to dnem dodání odstoupení na příslušné KVV, opačně to platí i pro KVV.

Pro zájemce o službu v AZ je organizován **Kurz základní přípravy** v délce 6 týdnů, ve Velitelství výcviku – Vojenské akademii (VeV – VA) ve Vyškově, zpravidla 4x ročně. Na základě žádosti vojáka je možno přípravu absolvovat ve dvou částech po 3 týdnech.

Cílem kurzu je naučit zájemce o službu v AZ základním činnostem potřebným k přežití na bojišti a k boji, naučit je obsluze a střelbě z útočné pušky (samopalu), pistole a vytvářet fyzické, psychické a morální předpoklady pro výkon služby vojáka AZ. V průběhu základní

přípravy musí každý získat nejen potřebné vědomosti, dovednosti a návyky, ale také přesvědčení a vůli splnit i nejnáročnější úkoly. Těžiště základní přípravy spočívá v taktické, střelecké, tělesné, zdravotnické, topografické a pořadové přípravě. Taktická příprava je hlavním předmětem základní přípravy, zabezpečuje komplexnost a praktické využívání vědomostí a dovedností z ostatních předmětů. Na obrázku 19 je fotografie příslušníka AZ při výkonu střeleckého nácviku.

Kurz základní přípravy – střelecký nácvik

Cvičení

Účast AZ na cvičeních je základním předpokladem k vytvoření požadovaných schopností. K jejímu výkonu jsou vojáci v AZ povoláváni k vojenskému útvaru povolávacím rozkazem vydaným KVV a s následujícím specifickým obsahovým vymezením:

- **Vojenské cvičení.** Vojenské cvičení slouží k přípravě, zdokonalení a prohloubení vojenských znalostí a dovedností vojáků v AZ v době míru k plnění úkolů ozbrojených sil ČR. Vojenské cvičení se vykonává na území ČR nebo mimo území ČR v souladu s právními předpisy a mezinárodními dohodami.
- **Povinné vojenské cvičení.** Cílem povinného vojenského cvičení je zvýšit připravenost vojáků v AZ, stmelit jednotky a zabezpečit plnění mimořádných opatření v době před

vyhlášením stavu ohrožení státu. Vojáci v AZ jsou povinni vojenské cvičení vykonávat podle potřeb ozbrojených sil ČR na základě rozhodnutí Vlády ČR.

□ **Výjimečné vojenské cvičení.** Cílem výjimečného vojenského cvičení je nasazení vojáků v AZ při odstraňování následků živelních pohrom a krizových situací nevojenského charakteru za podmínek stanovených zákonem. Výjimečné vojenské cvičení se uskuteční na základě nařízení vlády za předpokladu naplnění zákonem stanovených podmínek a slouží k podpoře IZS nebo PČR. Trvá do 3 týdnů v kalendářním roce.

□ **Služba v operačním nasazení.** Služba v operačním nasazení na území ČR nebo mimo něj je plněním úkolů ozbrojených sil ČR v mírovém stavu i při mimořádných opatřeních před vyhlášením stavu ohrožení státu. Do služby v operačním nasazení mohou být vojáci v AZ povoláni nebo vojáci v AZ konající vojenskou činnou službu převedeni. K doplnění jednotek určených k operačnímu nasazení na i mimo území ČR bude přednostně použito vojáků v AZ – bývalých VzP po ukončení služebního poměru. Při plnění úkolů přímo nesouvisejících s obranou země mohou být síly a prostředky ozbrojených sil ČR doplněné vojáky v AZ nasazenými do nevojenských operací k plnění asistenčních úkolů souvisejících s předcházením a odstraňováním následků průmyslových havárií a živelních pohrom k podpoře IZS, k plnění úkolů PČR nebo jiných úkolů.

□ **Mimořádná služba.** Cílem mimořádné služby je zabezpečení obrany ČR a splnění spojeneckých závazků za stavu ohrožení státu a válečného stavu. Dnem vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu jsou všichni vojáci v AZ konající vojenskou činnou službu do mimořádné služby převedeni podle branného zákona (6).

□ **Připravenost a pohotovost.** Po ukončení výcviku na úrovni jednotky, útvaru nebo úkolového uskupení je na základě přezkoušení a prověření úrovně schopností hodnocena připravenost uskupení k plnění úkolů v určité operaci nebo skupině operací, případně pro plné spektrum operací. Požadovaná úroveň schopností pro jednotlivé skupiny operací je každému uskupení nebo jednotce, která může být nasazena do operace, samostatně stanovena v plánu rozvoje schopností.

AZ je nejlépe připravenou zálohou ozbrojených sil ČR a je prostředkem k udržení některých schopností s akcentem na ekonomickou náročnost výstavby AČR. AZ podporuje u svých příslušníků kladné charakterové vlastnosti jako nezištnost, loajalitu ke státu, vlastenectví apod.

Smyslem výstavby AZ je nejen jejich nasazování při řešení krizových situací nevojenského charakteru na území státu, ale i v rámci plnění úkolů ozbrojených sil ČR je vysílat do operačního nasazení na území ČR nebo mimo něj, a to do humanitárních operací, do operací na podporu míru, stabilizačních a rekonstrukčních operací.

Prezident republiky ocenil velitele Aktivních záloh Armády

Vize aktivních záloh

AČR plánuje mít v roce **2025** ve svých řadách **5 000 vycvičených aktivních záložníků**. Zhruba polovina z nich bude u 14 pěších rot při KVV a druhá polovina u útvarů AČR. Jednotka AZ vznikne prakticky u všech útvarů AČR. Dislokace je součástí přílohy E. Zájemce o službu v AZ může vybírat mezi těmito jednotkami AZ:

jednotky teritoriálního typu, tj. 14 pěších rot AZ u KVV, které jsou primárně určeny k ostraze objektů důležitých pro obranu státu (ODOS).

jednotky AZ u útvarů AČR, které posilují schopnosti útvarů AČR:

a) u přímo podřízených vojenských útvarů AČR:

6. oddělení Vojenské policie AZ, Olomouc;

5. středisko záloh 601. skupiny speciálních sil, Prostějov;

jednotka AZ spec. odborností VeV – VA, Vyškov;

jednotka AZ Agentury vojenského zdravotnictví, Těchonín;

jednotka AZ Posádkového velitelství, Praha;

b) jednotky AZ u vzdušných sil AČR:

rota bojového zabezpečení AZ 21. základny taktického letectva, Čáslav;

rota bojového zabezpečení AZ 22. základny vrtulníkového letectva, Náměšť na Moravě;

rota bojového zabezpečení AZ 25. protiletadlového raketového pluku, Strakonice.

c) jednotky AZ u pozemních sil AČR:

palebná baterie AZ 13. dělostřeleckého pluku, Jince;

četa dekontaminace AZ 31. pluk radiální, chemické a biologické ochrany, Liberec;

mechanizovaná rota AZ 41. mechanizovaný prapor, Žatec;

mechanizovaná rota AZ 42. mechanizovaný prapor, Tábor;

výsadková rota AZ 43. výsadková rota, Chrudim;

mechanizovaná rota AZ 44. lehkého motorizovaného praporu, Jindřichův Hradec;

mechanizovaná rota AZ 71. mechanizovaný prapor, Hranice;

mechanizovaná rota AZ 72. mechanizovaný prapor, Přeaslavice;

tanková rota AZ 73. tankový prapor, Přeaslavice;

mechanizovaná rota AZ 74. lehkého motorizovaného praporu, Bučovice;

průzkumná rota 102. průzkumného praporu, Prostějov;

četa oprav přepravní techniky AZ 142. praporu oprav, Klatovy;

záchranná rota AZ 151. ženijního praporu, Bechyně.

Závěr

Koncept nového pojetí AZ ukazuje cestu jak změnit nepříznivé trendy oslabování občanské odpovědnosti při zabezpečování obrany ČR. Koncepce AZ je závislá na úkolech ozbrojených sil ČR, politicko-vojenských ambicích ČR a plánovaných rozpočtových finančních prostředcích, případně na změnách bezpečnostní situace.

K povědomí o obraně a odpovědnosti je potřeba vychovávat občany. V této souvislosti se jeví jako účelné podporovat projekt AZ a zaměřit se i na jeho dlouhodobou udržitelnost.